

УДК 657

ВЕДЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО КОМПЛЕКСУ

Волковська Яна Віталіївна, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна

Анотація — Встановлено, що важливо не тільки якісно організувати управлінський облік, але і вести всі його процеси. Побудовано схему ведення управлінського обліку витрат з врахуванням специфіки підприємств готельно-ресторанного комплексу. Зроблено висновок щодо наявності зворотного зв'язку між веденням управлінського обліку та формуванням потреб керівництва через зміни стратегічних цілей підприємств.

Ключові слова — Управлінський облік, готельно-ресторанний комплекс, витрати, процес.

На сьогодні в умовах конкуренції ведення управлінського обліку стає розповсюдженим явищем на підприємствах України, тому для якісного управління даних фінансового обліку стає недостатньо. Проте може виникнути проблема, коли управлінський облік організовано на підприємстві, однак його використання не є ефективним. Це може виникнути з двох причин: організація обліку відбулась на низькому рівні чи при впровадженні управлінського обліку не було зрозумілим, яким чином можна використовувати дані управлінського обліку, тому необхідно вивчити саме процес ведення управлінського обліку, що обґрунтовує актуальність дослідження. Внаслідок спрямованості управлінського обліку на потреби керівництва, то його ведення буде розглянуто на прикладі підприємств готельно-ресторанного комплексу.

Питаннями організації та ведення управлінського обліку займалися такі

видатні вчені та економісти-практики, як В. Попович, Н. Ю. Єршова, Ю. П. Зима та інші. Однак недостатньо розглянуто саме процес ведення управлінського обліку після його організації з врахуванням специфіки підприємств готельно-ресторанного комплексу.

Метою роботи є деталізація процесу ведення управлінського обліку на прикладі підприємств готельно-ресторанного комплексу.

Якщо керівництво приймає рішення про організацію управлінського обліку, то важливим стає не тільки виділення етапів організації, але і налагодження ведення управлінського обліку. Для цього доцільним стає розуміння основних процесів саме здійснення управлінського обліку.

Як зазначено у [1], вибір форми організації управлінського обліку пов'язаний з управлінським цілепокладанням і різноманітністю підходів до розуміння місця служби управлінського обліку в структури управління підприємств. В якості інструмента управління управлінський облік виступає обліково-аналітичною та методичною підтримкою керівників та менеджерів в процесі аналізу, планування та прийняття управлінських рішень.

У роботі [5] виділено етапи у моделі управлінського обліку витрат у готелі:

- визначення сфер відповідальності;
- розробка кошторисів (бюджетів);
- розробка первинної документації і управлінської звітності;
- створення облікової політики підприємства та розробка управлінського плану рахунків;
- вибір методу обліку витрат і калькулювання собівартості за основними видами наданих послуг;

- розробка методичних рекомендацій щодо групування витрат за статтями й економічними елементами.

Проте можна побачити, що зазначені етапи стосуються саме організації управлінського обліку, однак не стосуються безпосередньо процесу ведення управлінського обліку. Тобто доречно розділяти організацію та ведення управлінського обліку. Це необхідно враховувати і при автоматизації управлінського обліку. Як зазначає [3], слід розрізняти два основних підходи до автоматизації управлінського обліку: перший підхід – автоматизація вже існуючих процесів управлінського обліку; другий підхід – вибір програмного забезпечення та розробка відповідно до можливостей програмного забезпечення відповідних правил і процедур управлінського обліку.

На нашу думку, слід дотримуватись першого підходу, тому що можливості програми не завжди відповідають потребам підприємства, однак виділення таких підходів підтверджує, що організація та ведення обліку є різними процесами, тому що можна розробити рекомендації з ведення управлінського обліку, але при автоматизації виникне проблема, що не всі операції можуть бути відображені за допомогою програми. Тому розроблено схему ведення управлінського обліку на прикладі підприємств готельно-ресторанного комплексу з використанням процесного підходу, що надано на рис. 1.

Особливістю діяльністю підприємств готельно-ресторанного комплексу є наявність різних підрозділів, що надають основні та додаткові послуги. Тому необхідно виділяти центри відповідальності, а потім здійснювати зведення даних за всім комплексом у цілому. Також в індустрії гостинності, частиною якої є підприємства готельно-ресторанного комплексу, на першому місці стоїть якість, тому і при організації і веденні управлінського обліку треба фіксувати інформацію щодо обслуговування клієнтів та потім співставляти витрати на таке обслуговування з якістю надання послуг.

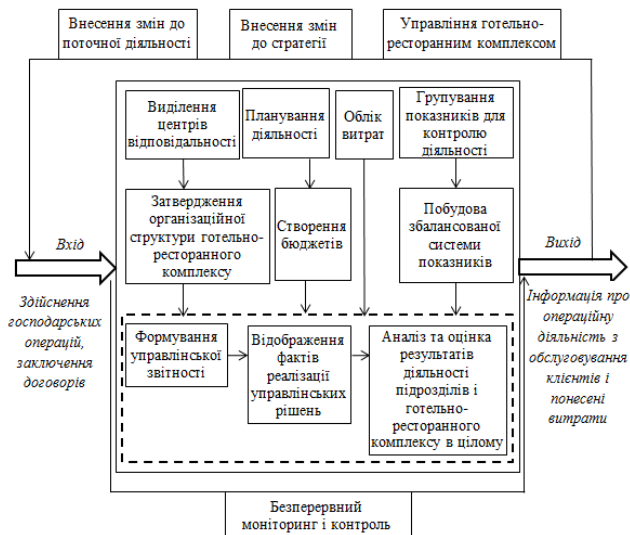

Рис. 1. Схема процесу управлінського обліку витрат підприємств готельно-ресторанного комплексу

Необхідно відмітити, що є процеси, які виникають вже при організації управлінського обліку, проте можуть змінюватись безпосередньо при веденні обліку, наприклад, центри відповідальності виділяють до ведення обліку, побудову збалансованої системи показників і формування управлінської звітності також можна розглядати і як частину процесу організації управлінського обліку, і у подальшому вносити зміни безпосередньо при веденні управлінського обліку. Крім того, організаційна структура підприємства може змінюватись час від часу, як і ключові показники ефективності, тому такі процеси все рівно включено у схему.

Отже, відправною точкою ведення управлінського обліку може бути як здійснення господарських операцій, так і домовленостей щодо майбутньої діяльності, адже управлінський облік включає в себе планування і прогнозування. Тому після цього на підставі поточної діяльності виконується виділення чи перегляд діючих центрів відповідальності із закріпленням в організаційній структурі готельно-ресторанного комплексу, а також подальше планування діяльності, що включає в себе бюджетування.

Надалі відбувається діяльність, виникають витрати, що підлягають обліку відповідно до обраних підходів. У результаті з'являється потреба у виділенні сигнальних показників для контролю діяльності і виконання стратегічних цілей. Для виконання вищезазначених дій формується управлінська звітність, у якій фіксуються господарські операції, плани дій і реалізація управлінських рішень. Завершенням управлінського обліку стає аналіз та оцінка результатів операційної діяльності центрів відповідальності зокрема і готельно-ресторанного комплексу у цілому.

Автори [2] характеризують збалансовану систему показників як інструмент стратегічного планування та управління, який слугує для встановлення стратегічних цілей та оцінки ефективності діяльності з точки зору реалізації стратегії за допомогою визначених ключових показників результативності. Отже, можна зробити припущення, що збалансована система показників є складовою стратегічного управлінського обліку, адже у роботі [4] зазначено, що збалансована система показників є технологією стратегічного управлінського обліку, який передбачає використання як фінансових, так і нефінансових показників. Однак на нашу думку, стратегічний управлінський облік є продовженням традиційного управлінського обліку, і окремо виділяти його недоцільно, крім того, стратегічний облік не ведеться окремо від традиційного, сам по собі облік означає фіксування даних, що вже відбулись, «стратегічний» передбачає майбутні події, тобто при такому підході виникає протиріччя понять, тому пропонуємо вважати збалансовану систему показників частиною саме удосконаленого управлінського обліку (розширений варіант, що охоплює різні аспекти діяльності).

На виході управлінці отримують інформацію щодо здійснення операційної діяльності з деталізацією витрат. На підставі цієї інформації приймаються управлінські рішення, здійснюється внесення змін до існуючої стратегії та поточної діяльності.

Протягом всієї діяльності відбувається безперервний моніторинг і контроль поточних операцій з метою своєчасного внесення змін у діяльність і вдосконалення існуючого управлінського обліку.

Таким чином, управлінський облік є процесом, який здійснюється до та під час операційної діяльності і потребує постійного вдосконалення через внесення змін до стратегічних цілей і, відповідно, виникнення нових інформаційних потреб, що свідчить про наявність зворотного зв'язку.

Отже, ведення управлінського обліку є складним процесом, який включає в себе певні етапи і при здійсненні, а не тільки при організації. Залежно від специфіки діяльності складові управлінського обліку можуть змінюватись, тому ця тематика потребує подальших досліджень.

Список використаної літератури

1. Єршова Н. Ю. Організаційне забезпечення функціонування управлінського обліку на підприємствах / Н. Ю. Єршова // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». – 2017. – Випуск. 1. Том 1. – С. 338-346.
2. Каплан Р. Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию / Р. Каплан, Д. Нортон; пер. с англ. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Олимп-Бизнес, 2004. – 320 с.
3. Зима Ю. П. Розробка моделі управлінського обліку з використанням інформаційних технологій / Ю. П. Зима // Економічний аналіз. – 2014. – Том 15. – №2. – С. 148-153.
4. Мошківська О. А. Концептуальні засади стратегічного управлінського обліку / О. А. Мошківська // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №12. – С. 151-159.
5. Попович В. Модель управлінського обліку на підприємствах готельного бізнесу / В. Попович // Економічний аналіз. – 2008. - №2. – С. 377-381.

Автори

Волковська Яна Віталіївна, викладач, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, volkovska_yana@ukr.net.

Тези доповіді надійшли 25 січня 2018 року.

Опубліковано в авторській редакції.